

Luistergeleide Passieconcert 2019

Staande dit concert bevinden we ons ongeveer halverwege de 40-dagen- en Lijdenstijd en over drie weken is het Pasen. In deze tijd verdiepen we ons in het lijden van Jezus en bezinnen we ons op de plek die het lijden voor ons inneemt, en velen zoeken ook naar zingeving in deze. De koorwerken tijdens dit Passieconcert belichten dit gegeven elk op eigen wijze.

We beginnen met *Tristis est anima mea*: woorden die Jezus uitspreekt vlak voor Zijn gevangenneming. Dit 5-stemmige werk van KUHNAU vertolkt de trieste sfeer, aan het begin in het langzame tempo en door het steeds intensiveren ervan door de diverse stemmen na elkaar. Meer koorbeweging ontstaat als de menigte in aantocht is om Hem te binden: opnieuw zetten stemmen na elkaar in om aan te geven dat de soldaten van alle kanten komen.

Kuhnau was als cantor van de Thomaskirche in Leipzig de voorganger van Bach: een echte Barokcomponist dus, die met beeldende muzikale middelen de tekst op ons netvlies tovert.

Hetzelfde thema, nu hoog-romantisch vertolkt door CHARLES GOUNOD: in *Les sept paroles du Christ sur la croix* geeft Gounod de verschillende uitspraken van Jezus tijdens Zijn Kruisiging weer, die in alle vier evangeliën staan opgetekend. Daaraan voorafgaand de Proloog, waarin Jezus de vrouwen van Jeruzalem toespreekt die Hem op de kruisweg begeleiden.

Het werk bestaat in feite uit acht korte scènes, waarin we langzaam het net rond Jezus gesloten zien worden, aanvankelijk rustig van sfeer, maar allengs intenser, waarna Jezus' eigen woorden klinken, elk met een eigen dramatische lading en kleur. De muzikale verklanking is zowel sober als rijk én raak getroffen! Beeldend ook schildert Gounod de sfeer van verlatenheid ("Tenebrae factae sunt") en wanhoop ("Eloï, lamma Sabachthani?"). Na zijn uitroep "Consummatum est" ontwikkelt de muziek zich prachtig naar een climax, waarna - vol overgave - het emotioneel geladen dubbelkorige "Pater, in manus tuas ..." klinkt. Geloof, vertrouwen en overgave worden hier ontroerend weergegeven.

Van heel andere klankkleur is het werk van MORTEN LAURIDSEN. Deze componist, geboren in 1943 in de Verenigde Staten als zoon van Deense immigranten, heeft een groot aantal geestelijke composities op zijn naam staan. Zijn werk heeft een sterk mystiek karakter dat bij een groot publiek gehoor vindt vanwege de aansprekende melodieën en de closeharmony-achtige koorklanken. Omdat ze bij ons concertthema passen, zingt Koor SURPLUS vandaag twee delen uit zijn *Lux Aeterna*, dat 13 april 1997 zijn wereldpremière beleefde. Het werk kent

5 tekstdelen die alle uit de Latijnse liturgie van de Katholieke Kerk afkomstig zijn en waarin het Licht centraal staat.

In het deel voor de pauze zingt Koor SURPLUS *In te, Domine, speravi*. In dit deel komt het licht voor in de zin 'Exortum est in tenebris lumen rectis'. Aan het slot van ons concertprogramma zingen wij uit hetzelfde werk zijn *Agnus Dei*, dat nog eens de zin van Christus' lijden samenvat: Zijn offer diende tot redding van het GOEDE.

Inhoudelijk sluit het lied *Thou knowest Lord the secrets of our hearts* van HENRY PURCELL daar mooi op aan: het is onderdeel van een reeks composities die hij schreef t.g.v. de begrafenis van Queen Mary. Zij was de vrouw van de Nederlandse stadhouder Willem III, die door zijn huwelijk met haar tevens koning van Engeland werd. Queen Mary overleed in december 1694, maar werd pas in maart 1695 begraven. Later dat jaar overleed Purcell eveneens, en ook bij zijn begrafenis werd deze muziek ten gehore gebracht: sobere muziek in een gedempte sfeer en met aansprekende akkoordwendingen die de inhoud van de tekst doen leven.

We vervolgen dit concert met het statige en hoog-romantische werk *Stabat Mater* van J.G. RHEINBERGER. Het werk kent vier delen die oplopen qua lengte en complexiteit: 1. *Stabat Mater dolorosa*, 2. *Quis est homo*, 3. *Eja mater fons amoris*, 4. *Virgo virginum praeclara*.

Rheinbergers muziek getuigt van zijn persoonlijke visie op het onderwerp: een ras-romanticus is aan het woord. Het einde van deel 2 bijvoorbeeld, waarin de Zoon van Maria "de geest geeft" ('*dum emittit spiritum*'): Hij schrijft het in majeur, waardoor de idee van "het is volbracht" en de overwinning van het leven op de dood gestalte krijgt. Het 3de deel daarentegen begint, evenals deel 1, met een ongeleide klaagzang in mineur en Rheinberger benadrukt zo – als een rode draad – de desolaatheid en het leed van de Moeder van Jezus om het lijden van haar Zoon. De uiteindelijke overwinning van het eeuwige leven op de dood door de Liefde van Jezus ('*paradisi gloria*') aan het eind van deel 4 – na een majestueuze fuga – drukt Rheinberger uit in een stralend majeur-akkoord.

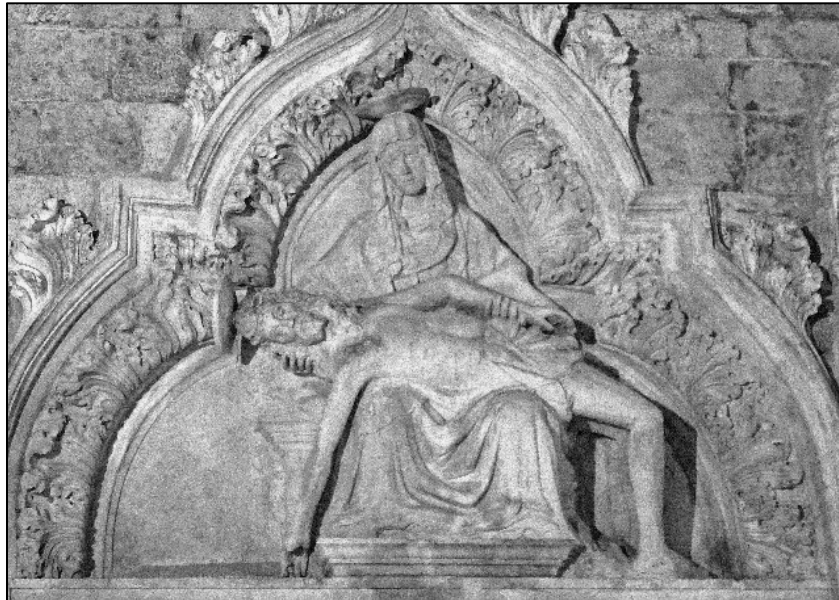

Foto: Roelie Schotanus